

Sygn. akt I ACa 876/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA Ewa Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA Zbigniew Cendrowski

SA Jacek Sadowski

Protokolant: sekr. sąd. Marta Lach

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 marca 2012 r.

sygn. akt XXIV C 139/10

oddala apelację.

I ACa 876/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 01.02.2010 r. przeciwko Skarbowi Państwa - Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej, powód R. Z. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 300.000 zł oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że jego żądanie dotyczy okresów, w których przebywał: w Areszcie Śledczym W. – S. (01.06.2001 r. - 13.08.2002 r., a także w okresach po 08.11.2008 r., gdy był przewożony z Zakładu Karnego w S.), Zakładzie Karnym W. - B. i Areszcie Śledczym W. - B. (04.08.2004 r. – 20.02.2005 r.), Zakładzie Karnym w R. (18.10.2005 r. – 26.02.2008 r.), Zakładzie Karnym w S. (26.02.2008 r. – 08.11.2008 r.), Zakładzie Karnym w H. (od 11.04.2009 r. przez okres ok. trzech tygodni) oraz Areszcie Śledczym w R. (lipiec 2009 r.). Podkreślił, iż od dnia 08.11.2008 r. do dnia 16.03.2009 r. był wielokrotnie transportowany co około trzy tygodnie z Zakładu Karnego w S. do Aresztu Śledczego W. - S., a następnie od dnia 11.04.2009 r. w takich samych odstępach czasu z Aresztu Śledczego W. - S. do Zakładu Karnego w H.. Podniósł, że podczas przebywania w każdej z wyżej wymienionych jednostek penitencjarnych osadzony był w ciasnych i przeludnionych celach, nie spełniających wymogu zapewnienia powierzchni 3 m² na osobę oraz niezaopatrzonej w należyte wyposażenie. Zwrócił uwagę na ogromny stres, który doskwierał mu podczas pobytu w przeludnionych celach, słabą wentylację, wyłączenie przez administrację na kilka

godzin dziennie energii elektrycznej oraz na to, że jako niepalący umieszczany był w celach z palącymi osadzonymi. Podkreślił tragiczny stan techniczny cel, wszechogarniający grzyb i wilgoć, częste braki w dostawach ciepłej wody, nieszczelne okna, nienależytą opiekę służby medycznej, która wielokrotnie nie dostarczała mu przepisanych leków. Wśród zarzutów podniósł także pozbawianie go ciepłych posiłków w dni, w które był przewożony do innych jednostek penitencjarnych. W ocenie powoda powyższe okoliczności wywołały negatywne konsekwencje takie jak bóle głowy, zaburzenia snu, dolegliwości trawienne czy stany agresji i depresji i świadczą o jego poniżającym traktowaniu, naruszającym jego dobra osobiste w postaci godności, co w myśl art. 77 Konstytucji RP i art. 417 k.c. rodzi odpowiedzialność Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia na zasadzie art. 442¹ § 1 kc za okres ponad trzech lat liczony od daty, którą opatrzony jest pozew. Przyznał też, że we wskazanych jednostkach organizacyjnych więziennictwa niektórzy osadzeni okresowo przebywali w ciasnych celach, których powierzchnia na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m², wskazując jednocześnie, że zasada wyrażona w art. 110 kkw, nie miała charakteru absolutnie obowiązującego, albowiem ustawodawca w art. 248 kkw., obowiązującym do dnia 06.12.2009 r., a więc w okresie, którego w większości dotyczy roszczenie, dopuszczał możliwość okresowego umieszczenia osadzonego w celi o mniejszym metrażu na osobę. Zdaniem pozwanego nie można zatem mówić o bezprawności nawet w wypadku takiego wykonywania środka izolacyjnego. Ponadto pozwany stwierdził, że powód nie przedstawił żadnego dowodu na okoliczność naruszenia jego dóbr osobistych. W ocenie pozwanego przebywanie w ciasnej celi nie jest bowiem samo w sobie naruszeniem dobra osobistego, o którym można mówić dopiero w razie udowodnienia rodzaju i intensywności niedogodności z tym związanych.

Wyrokiem z dnia 15.03.2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

- w punkcie I. zasądził od Skarbu Państwa - Dyrektora Generalnego Służby Więziennej na rzecz R. Z. 5.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.03.2012 r. do dnia zapłaty;

- w punkcie II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

- w punkcie III. postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy wskazał:

Powód przebywał w Areszcie Śledczym W. - S. w następujących okresach, podczas których osadzony był w następujących celach mieszkalnych:

- od 03.06.2001 r. do 05.06.2001 r. w pawilonie 1 w celi nr 2 o powierzchni 15,81 m² przeznaczonej dla 5 osób;
- od 05.06.2001 r. do 18.10.2001 r. w pawilonie 1 w celi nr 23 o powierzchni 21,51 m² przeznaczonej dla 7 osób;
- od 18.10.2001 r. do 15.11.2001 r. w pawilonie 4 w celi nr 7 o powierzchni 16,58 m² przeznaczonej dla 5 osób;
- od 15.11.2001 r. do 10.04.2002 r. w pawilonie 4 w celi nr 6 o powierzchni 15,26 m² przeznaczonej dla 5 osób;
- od 10.04.2002 r. do 23.04.2002 r. w pawilonie 1 w celi nr 5 o powierzchni 21,99 m² przeznaczonej dla 7 osób;
- od 23.04.2002 r. do 13.08.2002 r. w pawilonie 2 w celi nr 9 o powierzchni 16,64 m² przeznaczonej dla 5 osób;
- od 24.11.2008 r. do 26.11.2008 r. w pawilonie A4 w celi nr 407 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 4 osadzonych;

- od 25.02.2009 r. do 04.03.2009 r. w pawilonie A3 w celi nr 318 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; w dniu 25.02.2009 r. przebywało w niej 4 osadzonych, zaś w pozostałym okresie pobytu 3 osadzonych;
- od 17.03.2009 r. do 20.03.2009 r. w pawilonie A4 w celi nr 418 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 20.03.2009 r. do 11.04.2009 r. w pawilonie A3 w celi nr 318 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 11.05.2009 r. do 03.06.2009 r. w pawilonie B2 w celi nr 202 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; w dniach 11.05.2009 r. – 21.05.2009 r. przebywało w niej 3 osadzonych, zaś w pozostałym okresie 4 osadzonych;
- od 10.07.2009 r. do 16.07.2009 r. w pawilonie A2 w celi nr 221 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 16.07.2009 r. do 02.09.2009 r. w pawilonie A1 w celi nr 104 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; w okresach od 16.07.2009 r. do 27.07.2009 r., od 05.08.2009 r. do 19.08.2009 r. oraz w dniach 31.07.2009 r. i 26.08.2009 r. przebywało w niej 3 osadzonych, w okresach od 01.08.2009 r. do 04.08.2009 r. oraz od 20.08.2009 r. do 25.08.2009 r. przebywało w niej 2 osadzonych, w pozostałym zaś okresie 4 osadzonych;
- od 02.09.2009 r. do 14.09.2009 r. w pawilonie A3 w celi nr 307 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; poza dniami 02.09.2009 r. i 14.09.2009 r. przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 26.09.2009 r. do 28.09.2009 r. w pawilonie B2 w celi nr 215 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 2 osadzonych;
- od 28.09.2009 r. do 23.10.2009 r. w pawilonie A4 w celi nr 406 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; poza dniem 28.09.2009 r., gdzie było 2 osadzonych, przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 23.10.2009 r. do 14.11.2009 r. w pawilonie A4 w celi nr 417 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 4 osadzonych;
- od 10.12.2009 r. do 16.12.2009 r. w pawilonie A2 w celi nr 220 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; w okresie od 10.12.2009 r. do 14.12.2009 r. przebywało w niej 3 osadzonych, zaś w okresie od 15.12.2009 r. do 16.12.2009 r. 2 osadzonych;
- od 16.12.2009 r. do 11.01.2010 r. w pawilonie A4 w celi nr 417 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- w dniu 11.01.2010 r. w pawilonie A4 w celi nr 404 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- od 11.01.2010 r. do 27.01.2010 r. w pawilonie A4 w celi nr 417 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- od 09.02.2010 r. do 24.03.2010 r. w pawilonie A4 w celi nr 417 o powierzchni 9,82 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- od 07.04.2010 r. do 15.04.2010 r. w pawilonie B3 w celi nr 302 o powierzchni 9,72 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;

- od 15.04.2010 r. do 20.05.2010 r. w pawilonie B4 w celi nr 404 o powierzchni 9,72 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- od 20.05.2010 r. do 26.05.2010 r. w pawilonie E2 w celi nr 218 o powierzchni 9,72 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;
- od 10.06.2010 r. w pawilonie E1 w celi nr 118 o powierzchni 9,72 m² przeznaczonej dla 3 osób; przebywało w niej 3 osadzonych;

Powód wielokrotnie korzystał w Areszcie Śledczym W. - S. z porad lekarskich lekarza ogólnego. Miał kontrolowane ciśnienie tętnicze, przepisano mu również leki na cukrzycę i nadciśnienie. Otrzymał dietę cukrzycową na stałe. Był także konsultowany przez lekarza laryngologa oraz psychiatrę. W dniach 23-26.09.2008 r. i 16.10.2008 r. w Areszcie Śledczym W. - S. przeprowadzona została wizytacja sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Warszawie. We wnioskach końcowych stwierdzono, iż administracja jednostki prawidłowo realizowała założenia i przepisy Kodeksu karnego wykonawczego. Podobne wnioski wysnuto na podstawie kolejnej wizytacji sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Warszawie, przeprowadzonej w dniach 2008-2011 i 14.09.2009 r.

Powód był osadzony w Zakładzie Karnym w R. w okresie od dnia 18.10.2005 r. do dnia 20.02.2008 r. Umieszczono go w celach:

- Nr 404 o powierzchni 7,13 m² w oddziale III
- Nr 413 o powierzchni 7,39 m² w oddziale III
- Nr 426 o powierzchni 7,31 m² w oddziale III
- Nr 435 o powierzchni 7,22 m² w oddziale III
- Nr 440 o powierzchni 7,02 m² w oddziale III
- Nr 472 o powierzchni 7,45 m² w oddziale VI
- Nr 455 o powierzchni 7,34 m² w oddziale VI
- Nr 447 o powierzchni 7,41 m² w oddziale VI
- Nr 477 o powierzchni 7,29 m² w oddziale VI

Podczas pobytu powoda w tej jednostce penitencjarnej była ona przeludniona. W roku 2005 średnie roczne zaludnienie wynosiło ok. 132% pojemności, w 2006 - ok. 140%, w 2007 - ok. 135%, a w 2008 - ok. 121%. Administracja Zakładu Karnego nie mogła odmówić przyjęcia osób, wobec których orzeczono karę pozbawienia wolności lub zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Administracja jednostki podejmowała kroki w celu pozyskania nowych miejsc zakwaterowania poprzez adaptację różnych pomieszczeń na cele mieszkalne. Cele, w których przebywał powód wyposażone były w kąpiki sanitarne, składające się z muszli WC oraz umywalki z bieżącą wodą, oddzielone od reszty celi parawanem wykonanym z dykty o wysokości 1,20 - 1,30 m, wymurowane i zaopatrzone w drzwi przesuwane. Energia elektryczna była wyłączana zgodnie z komunikatem Dyrektora jednostki, z którym osadzeni mogli się zapoznać. Zakład Karny w R. ogrzewany był z sieci miejskiej, a temperatura w poszczególnych pomieszczeniach regulowana była automatycznie przez tzw. czujnik pogodowy. Osadzeni mieli możliwość brania udziału w wielu organizowanych zajęciach sportowo - rekreacyjnych oraz kulturalnooświatowych.

W Areszcie Śledczym w S. powód był osadzony w następujących celach:

- w dniu 28.02.2008 r. w celi nr 49 oddz. IV o powierzchni 15,70 m²,
- w okresie od 28.02.2008 r. do 03.04.2008 r. w celi nr 46 oddz. IV o powierzchni 30,37 m², przeznaczonej dla 10 osób, gdzie w okresie od 01.04.2008 r. do 03.04.2008 r. przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 03.04.2008 r. do 21.04.2008 r. w celi nr 21 oddz. III o powierzchni 9,90 m², przeznaczonej dla 3 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 21.04.2008 r. do 14.06.2008 r. w celi nr 33 oddz. IV o powierzchni 7,50 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 14.06.2008 r. do 04.07.2008 r. w celi nr 45 oddz. IV o powierzchni 10,60 m², przeznaczonej dla 3 osób, gdzie w okresie od 01.07.2008 r. do 03.07.2008 r. przebywało 2 osadzonych, zaś w dniu 04.07.2008 r. 3 osadzonych;
- w okresie od 04.07.2008 r. do 30.07.2008 r. w celi nr 4 oddz. III, o powierzchni 8,90 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 30.07.2008 r. do 28.08.2008 r. w celi nr 45 oddz. IV, o powierzchni 10,60 m², przeznaczonej dla 3 osób, gdzie przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 28.08.2008 r. do 06.11.2008 r. w celi nr 43 oddz. IV, o powierzchni 8,25 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 06.11.2008 r. do 10.11.2008 r. w celi nr 26 oddz. III, o powierzchni 9,90 m², przeznaczonej dla 3 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 10.11.2008 r. do 13.11.2008 r. w celi nr 43 oddz. IV, o powierzchni 8,25 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie przebywało 2 osadzonych;
- w okresie od 26.11.2008 r. do 03.12.2008 r. w celi nr 37 oddz. III, o powierzchni 14,70 m², przeznaczonej dla 4 osób, gdzie przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 03.12.2008 r. do 08.12.2008 r. w celi nr 43 oddz. IV, o powierzchni 8,25 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 13.12.2008 r. do 06.01.2009 r. w celi nr 43 oddz. IV, o powierzchni 8,25 m², przeznaczonej dla 2 osób, gdzie w okresie od 01.01.2009 r. do 06.01.2009 r. przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 31.01.2009 r. do 10.02.2009 r. w celi nr 49 oddz. IV, o powierzchni 15,70 m², przeznaczonej dla 5 osób, gdzie przebywało 3 osadzonych;
- w okresie od 04.03.2009 r. do 16.03.2009 r. w celi nr 2 oddz. III, o powierzchni 24,19 m², przeznaczonej dla 8 osób, gdzie w dniu 04.03.2009 r. przebywało 3 osadzonych, w okresie od 05.03.2009 r. do 11.03.2009 r. przebywało 9 osadzonych, zaś w okresie od 12.03.2009 r. do 16.03.2009 r. 8 osadzonych.

Cele mieszkalne wyposażone były w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy oraz niezbędne urządzenia sanitarne. Kąciki sanitarne w celach składały się z muszli klozetowej i umywalki z przyłączoną bieżącą wodą i były oddzielone od reszty pomieszczenia murkiem do sufitu oraz zaopatrzone w drzwi. W niektórych celach murek był niższy i mierzył 140 cm. Były ponadto cele, w których kącik sanitarny, z zamontowaną zasłonką z materiału w miejscu drzwi, był zabudowany

plytą pilśniową na wysokość 200 cm. W dniach 29-30.12.2008 r. oraz 29-30.09.2009 r. w Areszcie Śledczym w S. przeprowadzone były wizytacje sędziego Sądu Okręgowego w Katowicach wizytatora ds. penitencjarnych. Przeprowadzone wizytacje pokazały, że wykonywanie tymczasowego aresztowania oraz kary pozbawienia wolności przebiegało prawidłowo. Kierownictwo jednostki w sposób właściwy wykonywało powierzone obowiązki, pomimo pogarszającego się stanu technicznego obiektu. Podkreślono, że Areszt Śledczy w S. wymagał pilnego remontu kapitalnego. W dniu 05.02.2007 r. wizytację w Areszcie Śledczym w S. przeprowadzili również pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, którzy stwierdzili, że podstawowe prawa osadzonych są przestrzegane. Podkreślono pilną potrzebę przeprowadzenia remontu kapitalnego jednostki.

Powód przebywał w Zakładzie Karnym w H. w następujących okresach:

- od 11.04.2009 r. do 14.04.2009 r. w celi nr 28 o powierzchni 18,75 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 14.04.2009 r. do 08.05.2009 r. w celi nr 30 o powierzchni 18,01 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 03.06.2009 r. do 18.06.2009 r. w celi nr 31 o powierzchni 18,12 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 24.06.2009 r. do 10.07.2009 r. w celi nr 31 o powierzchni 18,12 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 14.09.2009 r. do 26.09.2009 r. w celi nr 32 o powierzchni 18,01 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 14.11.2009 r. do 04.12.2009 r. w celi nr 32 o powierzchni 18,01 m² przeznaczonej dla 6 osób;
- od 04.12.2009 r. do 09.12.2009 r. w celi nr 33 o powierzchni 17,60 m² przeznaczonej dla 5 osób;
- od 27.01.2010 r. do 04.02.2010 r. w celi nr 42 o powierzchni 11,13 m² przeznaczonej dla 3 osób;
- od 24.03.2010 r. do 06.04.2010 r. w celi nr 32 o powierzchni 18,01 m² przeznaczonej dla 6 osób.

Do powyższych wymiarów należało dodać ok. 1,8 m², które zajmował wydzielony kącik sanitarny. W dniu 25.06.2008 r. w Zakładzie Karnym w H. przeprowadzona została wizytacja sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Częstochowie. We wnioskach końcowych nie stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu Zakładu Karnego w H.. Potwierdzono, że administracja jednostki prawidłowo realizowała swe zadania i przepisy Kodeksu karnego wykonawczego. Podobnie kształtowały się wnioski końcowe sprawozdania wizytacji sędziego wizytatora przeprowadzonej w dniach 22.03 i 29.03.2010 r.

W Areszcie Śledczym w R. powód przebywał w okresie od 14.06.2009 r. do 24.06.2009 r. Był osadzony w 3-osobowej celi nr 111 o powierzchni 9,03 m². Podczas jego pobytu w powyższej celi przebywało 3 osadzonych. Kącik sanitarny zabudowany był ścianką z cegły. Wejście do niego stanowiły drzwi przesuwne. W kąciakach znajdował się prysznic z brodzikiem, zasłonięty zasłonką. W dniach 24-25.06.2010 r. w Areszcie Śledczym w R. przeprowadzona została wizytacja sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Radomiu. Powyższa wizytacja nie wykazała zastrzeżeń do wykonywania przez administrację jednostki zadań penitencjarnych. W sposób krytyczny odniesiono się tylko do długości oczekiwania skazanych na przyjęcie do oddziału terapeutycznego, sugerując podjęcie działań w celu zmiany tej statystyki.

We wszystkich, poza Aresztem Śledczym w R., jednostkach, w których przebywał powód okresowo dochodziło do umieszczania osadzonych w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego nie przekraczała 3 m². Cele mieszkalne w ww. zakładach karnych i aresztach śledczych były wyposażone w niezbędny sprzęt kwaterunkowy, w tym wydzielony kącik sanitarny. Cele podlegały systematycznym modernizacjom i remontom. W przypadku występowania zagrzybienia ściany były na bieżąco poddawane renowacji. Więźniowie podlegali opiece medycznej. Środki czystości niezbędne do utrzymania porządku w celach dostarczane były do oddziałów na bieżąco

przez dział kwatermistrzowski. Zgodnie z obowiązującym prawem osadzonym przysługiwała raz w tygodniu kąpiel. Posiłki były sporządzane i wydawane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Osadzonym przysługiwała jedna godzina spaceru dziennie, z czego również korzystał powód. Mogli również korzystać ze świetlicy, zasobów biblioteki oraz prenumerować prasę. Organizowane były dla nich konkursy i turnieje sportowe. Areszt Śledczy w R. oferował również siłownię i halę sportową. Osadzeni mogli również korzystać z usług religijnych. Wykonywanie kary pozbawienia wolności przebiegało w tych placówkach z poszanowaniem praw i godności osadzonych.

Powód podczas pobytów z Areszcie Śledczym W. - S., Zakładzie Karnym w R. oraz Areszcie Śledczym w S. osadzony był w celach wspólnie z współosadzonymi pałacymi, podczas gdy sam określał się jako niepałacący.

Powód podczas pobytów w przedmiotowych jednostkach penitencjarnych wielokrotnie korzystał z opieki medycznej, w tym z porad laryngologa i psychiatry. Jako chorujący na cukrzycę miał przepisaną dietę LC, zabraniającą mu jedzenie mięsa. Ponadto uskarżał się na dolegliwości związane z nadciśnieniem, bezsennością i pogarszającym się wzrokiem. Na swoje problemy zdrowotne miał przepisane na stałe różnego rodzaju leki.

Nie budzi wątpliwości sądu wiarygodność informacji powoda, że przebywał okresowo w przeludnionych celach mieszkalnych, tj. w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza aniżeli 3 m². Podobnie, nie budzą wątpliwości do swej wiarygodności twierdzenia powoda, że w celach mieszkalnych, w których przebywał panowały trudne warunki mieszkaniowe. Fakt czasowego przebywania przez powoda w przeludnionych celach mieszkalnych nie był pomiędzy stronami sporny.

Powód powołując się na art. 3 Europejskiej Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wskazał, że osoba pozbawiona wolności nie może być traktowana w sposób niehumanitarny albo poniżający. Stwierdzenie to zyskało aprobatę sądu rozpoznającego sprawę niniejszą. Znajduje ono bowiem pełne oparcie w polskim porządku prawnym.

W ocenie sądu, żądanie powoda częściowo uległo przedawnieniu.

Zgodnie z art. 442¹ § 1 kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. § 3 tego artykułu stanowi natomiast, że w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Przypisując pozwanemu naruszenie jego praw i godności powód zarzucił pozwanemu dopuszczenie się czynów niedozwolonych, dla których to roszczeń zgodnie z art. 442¹ § 1 kc termin przedawnienia wynosi trzy lata. Wniesienie pozwu przez powoda nastąpiło w dniu 18.01.2010 r. Ponieważ chwilą określającą początek trzyletniego biegu przedawnienia jest moment „dowiedzenia się o szkodzie” i „osobie obowiązanej do jej naprawienia”, a nie o zakresie szkody czy trwałości jej następstw, dlatego uznaje się, że jest to moment, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody i ma świadomość doznanej szkody.

Podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia przez pozwanego skutkuje koniecznością oddalenia powództwa za okres przekraczający trzy lata przed dniem wniesienia powództwa tj. do dnia 17.01.2007 r. włącznie.

Stosownie do art. 30 Konstytucji RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Nie może być wątpliwości, że obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie władze państwowe realizują swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. Prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Działania naruszające te dobra mogą zatem rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 kc.

Godność osobista jest tą sferą osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, stanowiące istotny element psychiki człowieka, kształtowane jest przez okoliczności zewnętrzne. Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19.12.1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38, poz. 167 i 169) oraz z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Te zasady prawa międzynarodowego wyrażają art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji RP.

Zgodnie z art. 23 kc dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl art. 24 kc ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie do treści § 2 przywołanego przepisu, jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. W myśl art. 448 kc w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Przesłanką odpowiedzialności za naruszenie cudzego dobra osobistego jest bezprawność działania, przez którą rozumie się działanie (zaniechanie) sprzeczne z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego. Przepis art. 24 kc przewiduje domniemanie bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, co powoduje, że na nim spoczywa ciężar wykazania, iż jego działanie było zgodne z prawem.

W ocenie Sądu powód jedynie w niewielkim zakresie wywiązał się z obowiązku wykazania, że w trakcie osadzenia w w/w jednostkach penitencjarnych (w okresie objętym pozwem) doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Wynika to nie tyle z własnej inicjatywy dowodowej powoda, co z treści odpowiedzi na pozew, w której strona pozwana przyznała, że istnieje możliwość, że część tego okresu powód spędził w celi przeludnionej, w której na jednego osadzonego przypadało mniej niż 3 m² powierzchni. Jako, że okoliczność występowania tego typu przypadków jest faktem powszechnie znanym (art. 228 § 1 kpc), a nadto w odniesieniu do konkretnych dat została przyznana przez stronę pozwaną, sąd uznał (na podstawie art. 229 kpc), że w tym zakresie powód został zwolniony z konieczności przedstawienia dowodów.

Zgodnie z obowiązującym w okresie odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności przepisem art. 110 § 1 kkw (do dnia 06.12.2009 r.) skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej. W myśl § 2 przywołanego przepisu powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterekowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Stosownie do treści art. 248 § 1 kkw w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego mógł umieścić osadzonych, na czas określony, w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m². O takim umieszczeniu należało bezzwłocznie powiadomić sędziego penitencjarnego. Zgodnie z treścią § 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. nr 152, poz. 1493) skazanych rozmieszcza się w celach, uwzględniając w szczególności płeć, wiek oraz uprzednie odbywanie zasadniczej kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego.

Przepis z art. 248 § 1 kkw stanowił odstępstwo od zasady, że powierzchnia w celi więziennej powinna wynosić nie mniej niż 3 m² na jedną osobę. Ten minimalny standard może być zatem jedynie wyjątkowo zmniejszony. W przedmiotowej sprawie strona pozwana wskazała co prawda, że o przeludnieniu występującym w jednostkach, w których przebywał powód informowano odpowiedniego sędziego penitencjarnego pismami Dyrektorów konkretnych jednostek, lecz części tych dokumentów tj. zawiadomień z Zakładu Karnego w R. i Aresztu Śledczego w S. nie załączyła do akt sprawy. W tym stanie rzeczy nie sposób ustalić przyczyn, w związku z którymi organy zarządzające tymi jednostkami uznały za konieczne osadzenie powoda w celi, w której powierzchnia na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m².

Tymczasem, tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach określonych w art. 248 kkw i przy zachowaniu trybu postępowania wskazanego w tym przepisie oraz w przewidzianych w nim przepisach wykonawczych, może dojść do ograniczenia wielkości powierzchni celi na jednego skazanego poniżej 3 m², jednakże jedynie na czas określony.

Musi to być czas ściśle określony i nie nadmiernie długi, chodzi bowiem o wyjątek od zasady, zaś do stwierdzenia wystąpienia "szczególnie uzasadnionego wypadku" w rozumieniu art. 248 kkw nie wystarcza ogólnikowe powołanie się na istniejący w kraju stan przeludnienia zakładów karnych.

Gdyby nawet powoda umieszczono na podstawie decyzji dyrektora właściwej jednostki penitencjarnej w celi o mniejszej powierzchni to i tak nie oznaczałoby to automatycznie, że takie umieszczenie jest zgodne z prawem. Powód, w okresie objętym pozwem, przebywał w celach nie spełniających minimalnych standardów przez okres kilku miesięcy. Działanie strony pozwanej w tym zakresie nosiło cechy bezprawnego naruszenia godności powoda, co uzasadnia żądanie zadośćuczynienia.

Spośród innych zarzutów podniesionych w pozwie, strona pozwana nie zanegowała także faktu, iż w powód był osadzany w celach dla palących, podczas gdy on określał siebie jako osobę niepalącą. Do sytuacji takich dochodziło w Zakładzie Karnym w R. oraz Aresztach Śledczych w S., R. i W. – S.. Okoliczności te potwierdzili w swych zeznaniach świadkowie. Powód jest cukrzykiem, cierpi również na dolegliwości związane z nadciśnieniem i niedokrwiennością lewej komory serca. Nie ulega wątpliwości, iż długotrwałe przebywanie w zadymionych pomieszczeniach, zwłaszcza w sytuacji bycia niepalącym, miało negatywny wpływ na stan zdrowia powoda. Umieszczenie powoda w takiej celi naruszyło jego dobro osobiste w postaci zdrowia.

W odniesieniu do pozostałych zarzutów przedstawionych w pozwie, sąd ocenił je jako nieuzasadnione. Powód w trakcie osadzenia nie zgłaszał oficjalnych skarg dotyczących podnoszonych w pozwie niedogodności.

Odnosząc się do wysokości roszczenia sformułowanego w pozwie, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że żądanie zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty zadośćuczynienia w wysokości 300.000 złotych było wygórowane, tak z uwagi na sposób naruszenia dobra osobistego jak i intensywność czasową tych naruszeń. Zdaniem Sądu, kwota 5.500 zł. znajduje oparcie w treści art. 448 kc, jest odpowiednia dla wyrównania doznanej przez powoda krzywdy, wynikającej z osadzenia go w przeludnionej celi wspólnie z palącymi współosadzonymi.

Z powyższych względów, Sąd orzekł jak w pkt. I i II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 102 kpc, mając na uwadze przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z sytuacją finansową i życiową powoda.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany Skarb Państwa - Dyrektor Generalny Służby Więziennej, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, zaskarżając go w części:

- w zakresie punktu 1. w którym Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa - Dyrektora Generalnego Służby Więziennej na rzecz R. Z. kwotę 5.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.03.2012 r. do dnia zapłaty;
- w zakresie punktu 3. rozstrzygającego o kosztach procesu.

Apelujący zarzucił kwestionowanemu wyrokowi:

I. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez:

a) brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. pism Dyrektora Aresztu Śledczego w S. z dnia 31.03.2008 r., 06.05.2008 r., 30.06.2008 r., 08.08.2008 r. oraz 05.02.2009 r. (k. 186 i n.), z których wynika, że Dyrektor Aresztu Śledczego w S. informował Sędziego penitencjarnego o umieszczeniu osadzonych w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m²;

b) wyprowadzenie wniosków końcowych sprzecznych z zebraniem materiałem dowodowym polegających na przyjęciu, że powód R. Z. przebywał nadmiernie długo w celach mieszkalnych, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3m², podczas gdy z zebranego materiału dowodowego, w szczególności pism Dyrektorów poszczególnych jednostek penitencjarnych wynika, że powód przebywał w takich celach stosunkowo krótko, a jednocześnie odstępstwa od normy powierzchni były proporcjonalnie niewielkie;

II. naruszenie art. 231 w zw. z art. 228 § 1 kpc przez przyjęcie, że z faktu powszechnie znanego o wystąpieniu w jednostkach penitencjarnych tzw. zjawiska przeludnienia można wyprowadzić wniosek, że powód R. Z. przebywał w celach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosiła mniej niż 3m², w szczególności w trakcie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w R.;

III. naruszenie art. 230 kpc przez uznanie, że pozwany nie kwestionował twierdzenia dotyczącego osadzenia powoda w celach dla osób palących;

IV. naruszenie art. 102 kpc w zw. z art. 98 kpc przez odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu;

Naruszenie prawa materialnego, tj.:

1. art. 24 kc w zw. z art. 448 kc przez ich zastosowanie w sytuacji, gdy nie zaistniały przesłanki do przyznania powodowi zadośćuczynienia;

2. art. 248 § 1 kkw w zw. z art. 110 § 2 kkw przez dokonanie przez sąd powszechny oceny, że działania dyrektorów jednostek penitencjarnych o okresowym umieszczeniu powoda w celach mieszkalnych, w których powierzchnia na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m², miały charakter działań bezprawnych.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 1 oraz 3 i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od R. Z. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej kosztów postępowania za pierwszą instancję, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie kwestionowanego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W każdym z powyższych przypadków Skarb Państwa wniósł o zasądzenie od R. Z. na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

apelacja podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Chybione są zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c., art. 231k.p.c. w zw. z art. 228 § 1 k.p.c., art. 230 k.p.c.

Prawidłowo ustalił sąd I instancji, że pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, że z uwagi na utrzymującą się dużą liczbę osadzonych, przekraczającą w skali kraju ogólną liczbę miejsc w zakładach karnych i aresztach śledczych, podejmowane były, w uzasadnionych przypadkach, decyzje o umieszczeniu osadzonych na czas określony w warunkach, w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3m² i że mogło to dotyczyć również powoda (k.71).

Jak wynika z pisma dyrektora Zakładu Karnego w R. (gdzie powód przebywał od 18.10.2005r. do 20 lutego 2008r.), zakład karny był przeludniony a średnie roczne zaludnienie wynosiło w 2007r. około 135%, zaś w 2008r. około 121 % (k.85). Powód twierdzi, że szczególnie dotkliwie odczuwał pobyt w zakładzie karnym w R., bo cele były małe a powierzchnia na 1 osadzonego wynosiła mniej niż 3m². Rację ma sąd I instancji, że tym twierdzeniom powoda nie można odmówić wiary, gdy sam pozwany przyznaje, że powód mógł przebywać w celach przeludnionych. Jednocześnie w sytuacji, gdy Zakład Karny w R. nie prowadził statystyki obrazującej ilu osadzonych odbywało karę pozbawienia wolności w danym okresie, w danej celi, powoda nie może obciążać brak odpowiedniej dokumentacji w tym zakresie. Brak owych danych nie może pociągać za sobą negatywnych skutków prawnych dla powoda. Rację ma sąd I instancji, że pozwany nie przedstawił dowodów, wskazujących na to, że osadzenie powoda w warunkach zmniejszonego metrażu w Zakładzie Karnym w R. było uzasadnione szczególnymi okolicznościami. Do takich szczególnych okoliczności nie można zaliczyć zbyt małej ilości miejsc w stosunku do liczby osadzonych. Rzeczą pozwanego jest bowiem dołożenie należytej staranności, aby warunki odbywania kary pozbawienia wolności spełniały minimalne wymagania co do metrażu przypadającego na jednego osadzonego, będącego jednym z elementów humanitarnego traktowania osadzonych. Jeśli chodzi o zakład karny w S., to istotnie z dokumentów znajdujących się aktach sprawy wynika, że w celi przeludnionej powód przebywał krótko. Sytuacje takie miały miejsce zaledwie kilka razy po kilka dni, zatem nie sposób przyjąć, że doszło przez to do naruszenia dóbr osobistych powoda. Jeśli idzie o Areszt Śledczy W. S., poza wypadkami, kiedy powód przebywał w celach przeludnionych 2 , 3 dni bywało, że odbywał karę pozbawienia wolności w celach, w których powierzchnia na 1 osadzonego wynosiła mniej niż 3m² w sposób ciągły przez okres 24 dni (od 17.03.2009 do 20.03.2009r. i od 20.03.do 11.04. 2009r), 47 dni (od 28.09.2009 do 23.10.2009r. i od 23.10.2009 do 14.11.2009) itp.

Prawidłowo ustalił sąd I instancji, że powód osadzany był w celach dla palących, w sytuacji gdy sam jest niepalący. Twierdzenia powoda w tym przedmiocie zostały potwierdzone zeznaniami świadków A. O. k.410 i W. Z. k. 508.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, stanowisko sądu I instancji, że działanie pozwanego miało charakter bezprawny, jest prawidłowe. Powód wykazał, że umieszczanie go w celach o nieodpowiedniej powierzchni nie miało charakteru wyjątkowego. W Areszcie Śledczym W. S. w 2009r. powód osadzany był w takich celach na kilka lub kilkanaście dni niemal w każdym miesiącu. W Zakładzie Karnym w R. było podobnie. Nie sposób odmówić wiary twierdzeniom powoda, że przebywanie w przeludnionej celi odczuwał jako szczególną uciążliwość i że wywoływało ono u niego poczucie krzywdy. W tej sytuacji istnieją podstawy do przyjęcia, że wskutek wielokrotnego umieszczenia powoda w celach przeludnionych a także wskutek okresowego umieszczenia go w celach dla palących, naruszone zostało jego dobro osobiste w postaci godności i że naruszenie to uzasadnia zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 5500 zł.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji. Fakt, że Dyrektorzy Zakładów karnych powiadamiali sędziego penitencjarnego o umieszczeniu skazanego w celi, w której powierzchnia na osobę wynosi mniej niż 3 m² i że prawidłowość czynności Dyrektorów jednostek penitencjarnych nie została zakwestionowana w trybie przewidzianym w kodeksie karnym wykonawczym, nie uchyla bezprawności działania pozwanego. Art. 24 k.c. zawiera domniemanie bezprawności. Na stronie pozwanej ciąży zatem obowiązek obalenia tego domniemania.

Art. 110 k.k. w zw. z obowiązującym do dnia 6 grudnia 2009 r. art. 248 k.k.w., winny być prawidłowo wykładane. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 28 lutego 2007 r. i z dnia 17 marca 2010 r. (II CSK 486/09 i V CSK 431/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 13) wskazał, że Skarb Państwa winien w każdym przypadku wykazać, że ograniczenie powierzchni celi mieszkalnej nastąpiło z konkretnej przyczyny o charakterze nadzwyczajnym i na krótki czas, czyli udowodnić

zaistnienie sytuacji tymczasowej o wyjątkowym charakterze, bo tylko taka sytuacja może uzasadniać uwzględnienie zarzutu wyłączenia bezprawności naruszenia dóbr osobistych w postaci godności. Pozwany z całą pewnością nie wykazał, że w przypadku powoda ograniczenie powierzchni celi mieszkalnej nastąpiło z przyczyny o charakterze nadzwyczajnym, wyjątkowym, nie obalił więc domniemania bezprawności działania swoich funkcjonariuszy.

Brak jest również podstaw do uwzględnienia apelacji w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu za I instancję. Obciążenie powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej w sytuacji, gdy jego roszczenie okazało się uzasadnione w części, nie da się pogodzić z zasadami słuszności. Powód musiałby ponieść koszty przewyższające kwotę zasądzoną tytułem wynagrodzenia, co niweczyłoby pozytywne dla niego skutki wyroku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację z mocy art. 385 k.p.c. przyjmując za własne ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji a także dzieląc rozważania prawne tego sądu.